

Arne Osland
Buevegen 1500
4342 Undheim

Kontakt saksbehandlar

Birgit Sundbø Hagalid, 51568891

Avslag på søknad om utsetting av sitkagran til skogproduksjon på 50/1-6 i Time kommune

---

Det er søkt om løyve til å plante sitkagran på eit område på 16 dekar på gnr/bnr 50/1-6 i Time kommune i Rogaland. Statsforvaltaren avslår søknaden om løyve, med heimel i forskrift om utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål § 5. I vår vurdering av saka har me lagt vekt på risikoen for uheldige følger for viktige naturverdiar i området, og at planting på gjeldande areal vil bidra til den samla belastninga på utvalte naturtypar.

Me visar til søknad mottatt 13.03.2020 om løyve til utsetting av sitkagran (*Picea sitchensis*) til skogproduksjon. Me vil igjen beklaga lang saksbehandlingstid.

Bakgrunn

Skogeigar har søkt om å plante 4000 sitkagran på 16 dekar på sin eigedom 50/1-6 i Time kommune. Per i dag står det eit bestand med sitkagran på det gjeldande arealet. I søknaden blir føremålet med plantinga beskrive som forynging etter hogst av sitkagran, lønnsam produksjon av tømmer og skogeigaren sitt forvaltningsansvar etter hogst. Søkar viser til at det er utfordrande vindforhold i området som gjer arealet lite eigna til å plante gran (*Picea abies*). Planting av sitkagran vil ha positiv betydning for næringa i form av tilgong på råstoff. Det blir opplyst om lite spreiring frå sitkagranbestandet som står der i dag, og tjukt humusdekke er nemnt som ein orsak. Uønska spreiring av sitkagran frå plantefeltet vil bli fjerna med ryddesag kvart tiande år. Det blir opplyst om at det er leplanting med sitkagran og lauv i nærleiken av det omsøkte arealet, og at det innanfor ei randzone på 200 meter finst innmark, kultur- og jordbrukslandskap og ferskvatn. Ein representant frå AT skog SA synfarte området i 2019 og vurderte sitkagran som det mest eigna treslaget.

Heimel

Utsetjing av utanlandske treslag krev godkjenning frå Statsforvaltaren i samsvar med forskrift om utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål § 5, jf. naturmangfaldlova kap. IV. Føremålet med forskrifta er å hindre at planting av utanlandske treslag gir uheldige konsekvensar for

naturmangfaldet, jf. § 1 i naturmangfaldlova. Det er sentralt å sikre at forvaltingsmåla for naturtypar og artar ikkje blir truga av dei utanlandske artane, direkte eller indirekte, jf. naturmangfaldlova §§ 4 og 5.

Alle offentlege vedtak som kan ha verknader for naturmangfaldet skal vurderast etter naturmangfaldlova §§ 8-12. I tillegg legg Statsforvaltaren vekt på andre viktige samfunnsinteresser, jf. § 14.

Ved vurdering av ein søknad om utsetting skal me leggja vekt på eventuelle uheldige følgjer for naturmangfaldet, inkludert særleg uheldige følgjer for biologisk mangfald, jf. forskrifta § 7 første ledd. Det er ikkje heimel for å gi løyve dersom det er grunn til å tru at utsettinga kan føre til vesentlege uheldige verknader på det biologiske mangfaldet, enten på sjølve utplantingsområdet eller på området utanfor utplantingsområdet. Fylkesmannen har difor vurdert moglege naturverdiar på sjølve plantefeltet, og om ein kan forvente spreieing av treslaget som kan gi uheldige følgjer for spesielle naturverdiar (truga artar, viktige naturtypar eller verneområde) i området rundt plantefeltet.

Kunnskapsgrunnlag

Om kunnskapsgrunnlaget

Me finn god kunnskap om naturmangfaldet på tiltaksområdet, området rundt og om det omsøkte treslaget. I vår vurdering har me nytta opplysningar frå Naturbasen, Temakart Rogaland, Artskart og Artsdatabanken si Fremmedartsliste 2018. For å undersøke bonitet, jordsmonn, vekstvilkår og naturverdiar var Fylkesmannen og skogeigar på synfaring i og rundt feltet som er søkt planta til den 15.10.2020. I tillegg har me vurdert anna vitskapeleg litteratur om treslaget. Statsforvaltaren vurderer at det er tilstrekkeleg vitskapeleg og erfaringsbasert kunnskap i denne saka.

Om sitkagran

Sitkagran har sin naturlege utbreiing på vestkysten av Nord-Amerika. På grunn av den høge vind- og salttoleransen er treslaget nytta under skogreisinga langs kysten, fyrst og fremst på Vestlandet og i Nordland. I Artsdatabanken si fremmedartsliste frå 2018¹ er sitkagran vurdert til å ha «svært høg risiko» (SE) med stort invasjonspotensiale og høg økologisk effekt. Treslaget har vist evne til å spreie seg inn i forstyrta areal, kystlynghei, eng, nokon typar skogsmark, beitemark og myr. Spreiinga inn i opne kulturpåverka og tørre areal og boreal hei kan lokalt vere betydeleg.

Rapporten M-1378 «Utredning av forbod mot utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål» frå Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratet legg fram at den økologiske effekten av sitkagran er avhengig av tettleiken av etablerte tre og naturtype. Under norske forhold er lokal utskygging av bakkevegetasjon, moser og lav den best dokumenterte effekten. I slutta bestand i Noreg og Europa finn ein færre moser og like mange eller fleire artar av smånagerar og fuglar som i bestand med gran.

Den same rapporten legg fram at sitkagrana er tilpassingsdyktig. Den trivst godt under barske kystklimaforhold med mykje og sterk vind. Den toler saltdrevseepisodar, men er relativt følsam for tørke og frost. Den har større frøproduksjon og mindre frø enn gran, eigenskapar som favoriserer

---

¹ <https://artsdatabanken.no/fremmedarter/2018/N/537>

spreiing av frø. Sannsynlegheita for etablering er styrst på forstyrta mark. På dyrka mark, i velskjøtta kystlynghei og i tett skog er etableringa avgrensa. Hovedtyngden av etablering skjer innanfor 200 meter frå morbestandet og antal tre blir raskt redusert med avstand.

DN-utgreiing 8-2012, «Kunnskapsstatus for spredning og effekter av fremmede bartrær på biologisk mangfold» beskriv grensa for kortdistansespreiing til å vere 80 meter. Estimert spreingsdistanse er opptil 1739 meter ved vindhastigheit på 10 m/s, og 3477 meter ved 20 m/s.

Det er gjennomført fleire undersøkingar av spreiiing av utanlandske bartre i Rogaland^{2,3}. Rapportane viser at spreiiinga på dei fleste lokalitetar er konsentrert inntil 200 meter frå morbestandet. Lokalt kan spreiiinga vere tett. Det er også registrert langdistansespreiing i form av enkelttre. Spreiing er registrert i kystlynghei, myr, eng og skog.

Utplantingsfeltet

Synfaringa viste at bestandet med sitkagran som står på det omsøkte arealet per i dag er av god vekst. Kartdata viser høg til sær høg bonitet. Skogeigar opplyser om rikt fugleliv i bestandet og området rundt. Det er ikkje registrert norske ansvarsartar eller truga artar på området som skal plantast til. Det er ikkje skogbruksplan med MiS-registreringar på eigedomen. Det har ikkje kome fram opplysningar som kan tyde på at det finst andre artar eller naturtypar som det er eit ansvar for å ta vare på, jamfør forvaltningsmåla i naturmangfaldlova §§ 4 og 5, på sjølve utsettingsområdet.

Området rundt plantefeltet

Feltet som er ønskt planta til ligg i eit område prega av aktiv jordbruksdrift. Innanfor ein radius på 500 meter finn ein fulldyrka jord, innmarksbeite, infrastruktur, og leplantingar og skogbestand av sitkagran, lerk (*Larix*) og noko furu (*Pinus*). Plantingane er både eldre og yngre enn bestandet som står på arealet per i dag. Feltet ligg i ei nordhelling som heller ned mot Osalandsvatnet. Terrenget nord for vatnet ligg omkring 100 meter høgare enn feltet. Sør for feltet er terrenget relativt flatt før det stig og går over i småkupert terreng omkring 700 meter frå feltet.

Det finst verdifulle naturverdiar i området (figur 1). Innanfor ein radius på 2 km finn ein to større område med den utvalde naturtypen kystlynghei; Ulvarudla ved Litlamose (840 meter frå omsøkt areal) og Laksesselafjellet (280 meter frå omsøkt areal). Områda er kategorisert som svært viktige (A-verdi). I 2006 blei dei karakteriserte som store, intakte, og med lite inngrep^{4,5}. I begge områda er det registrert bestandar av den truga arten klokkesøte (*Gentiana pneumonanthe* L.) som er kategorisert som sårbar (VU) av Artsdatabanken⁶. I Laksesselafjellet er det også registrert bustsmyle (*Aristavena setacea*, VU) og solblom (*Arnica montana* L., VU).

Etter 2006 har det skjedd endringar i Laksesselafjellet gjennom utbygging av vindkraft. Den nordre delen kan framleis karakteriserast som inntakt, og dette området er føreslått til supplerande vern i form av landskapsvern av Miljødirektoratet og Statsforvaltaren i Rogaland. Dette inkluderer den

---

² Appलगren, L., 2017. Kartlegging av kortdistansespredning av fremmede bartrær i Rogaland 2018. Ecofact rapport 644.

³ Appलगren, L. & Torvik, S.E. 2017. Kartlegging av kortdistansespredning av fremmede bartrær i Rogaland og Hordaland. Ecofact rapport 607

⁴ <https://faktaark.naturbase.no/?id=BN00044652>

⁵ <https://faktaark.naturbase.no/?id=BN00044651>

⁶ <https://www.artsdatabanken.no/taxon/Gentiana%20pneumonathe/102179>

delen av naturtypen som ligg på skogeigar sin eigedom. I praksis inneberer eit landskapsvern ofte at området blir skjerma mot nye inngrep, men at tradisjonelt landbruk kan drivast som før. Ognedalstølen beitelag operer i delar av heia som er føreslått til supplerande vern. Me legg difor til grunn at denne er heldt i hevd. Den delen av Laksesselafjellet som ligg innanfor ein radius på 2 km frå plantefeltet strekk seg over nokon få eigedommar.

Figur 1: Det omsøkte området (oransj), Ulvarudla ved Litlamoseet i nord (mørk grøn), Laksesselafjellet i sør (mørk grøn), og Nordaskåda- og Søraskådamyra (brunt). Lysegrøn linje viser føreslått areal til supplerande vern. Kjelde: Temakart Rogaland.

Under synfaringa var me inne i den delen av Laksesselafjellet som ligg i umiddelbar nærleik til feltet. Området er primært fukthei. Dette stemmer overeins med tidlegare kartleggingar, kor Laksesselafjellet er kartlagt til å vere fukthei (H3, Fremstad 1997). På flatare parti i terrenget er det også innslag av tørrhei kor røsslyng er dominant. Me observerte spredte bjørkebestand og enkelttoppslag av furu, osp, rogn og einer. Av framande treslag såg me lerk, edelgran (*Abies*) og sitkagran. Lerka og eit av felta med sitkagran var av ulik alder, og dei kan kome av naturleg spreining. Det var fleire moglege spreingskjelder i området.

Gjengroing som følgje av opphøyr drift er hovudorsak til at kystlynghei forsvinn⁷. Spreining frå utanlandske treslag som sitkagran kan framskynde tapet av dei kulturbetinga naturkvalitetane.

⁷ Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratet. Utredning av forbud mot utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål. Rapport M-1278. 2019

Etablering av skogplanter i røsslyngheier kan vere ein langsam prosess om det ikkje oppstår forstyrringar, og det kan vere vanskeleg sjølv med tiltak som markbereding og planting.

Innanfor ein radius på 2 km ligg også delar av Nordaskåda- og Søraskådamyra registrert i 2001 som kystmyr (1,9 km frå plantearealet)⁸. Lokaliteten er kategorisert som viktig (B-verdi). Størrelsen og at den representerer naturtypen velutvikla, terrengdekkende myr blir trekt fram i skildringa av lokaliteten. Det er registrert fleire raudlista fugleartar i nærleiken. Deriblant dei sterkt truga (EN) artane myrhauk (*Circus cyaneus*, registrert i 2018), vipe (*Vanellus vanellus*, 2009) og svartstrupe (*Saxicola rubicola*, 2008). Vidare er det også gjort observasjonar (ikkje offentleg tilgjengeleg) av hubro (EN) knytt til naturtypen.

Samla belastning

Det finst fleire førekomstar av utanlandske treslag i området rundt arealet som er ønskt planta til. Dette er både leplantingar men også større plantefelt med sitkagran eller lerk. Bestanda nord for arealet og Osalandsvatnet er frå omtrent same tidsperiode som bestandet som står på det omsøkte arealet i dag. Dei næraste leplantingane sør for arealet er yngre enn bestandet som står der i dag, men eksakt alder er ukjent. Det er fleire større bestand som ligg i dalsøkk tett opp til Laksesselafjellet og som er omkring same alder som gjeldande bestand. Me vurderer at det samla frøpesset inn i Ulvarudla og Laksesselafjellet til moderat.

Området er under press frå kraftproduksjon. Større deler av Laksesselafjellet er erodert for vindkraftanlegga Bjerkreim, og Skinansfjellet og Gravdal. Vidare er deler av Ulvarudla under revidert konsesjonsbehandling hos NVE for vindkraftutbygging. Utover reint arealbeslag vil infrastrukturane kunne bidra til auka press inn i kystlyngheia gjennom anleggsvegane som utgjer ein spreingsvektor for framande arter.

Andre viktige samfunnsinteresser

Arealet er av høg bonitet og eignar seg godt til skogproduksjon med treslag som kan utnytte produksjonsevna. Bestandet som står der i dag er prega av kvalitetsfeil og snøbrekk der orsaka truleg er feil proveniens eller enkelthendingar med skader frå dyr- eller fugleliv. Med utgangspunkt i at feltet blir forynga med eit tilpassa treslag og proveniens vurderer me at det eignar seg godt til produksjon med tømmer. Feltet ligg heilt inntil veg og det vil ikkje krevje investeringar i veg for å hente ut tømmeret.

Å halde arealet i skogproduksjon vil gje verdiskaping for skogeigar og samfunnet. Planting gir positiv klimaeffekt med binding av karbon i trevirket og mogleg substitusjonseffekt om virket blir brukt i produkt som erstattar fossilt råstoff. Planting av arealet vil også bidra til at ein i framtida har tilgong på skogråstoff. Sitkagran blir brukt i alle typar sluttprodukt på same måte som gran. Treslaget er lokalt eit viktig treslag for skognæringa då den har eit betydeleg vekstmessige fortrinn framfor gran i ytre kystnære strøk som er utsett for mykje vind og saltedrev⁹.

Me deler synet om at plikta til å foryngje etter hogst skal oppfyllast med tilfredsstillande forynging. Alternativet til å plante sitkagran vil vere å plante vanleg gran. Vindforholda på staden gjer at me vurderer det som noko usikkert om eit granbestand vil etablere seg med tilfredsstillande plantetal

⁸ <https://faktaark.naturbase.no/?id=BN00000706>

⁹ Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratet. Utredning av forbud mot utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål. Rapport M-1278. 2019

jamfør forskrift om berekraftig skogbruk. Klimaet, beliggenheiten og høva på feltet gjer at ein truleg vil redusere produksjonen og økonomien på arealet. Eksempelvis vil eit treslagskifte frå gran til sitkagran kunne gje ei bonitetsheving på 3-4 høgdebonitetsklassar med ein gevinst i produksjonsevne på 0,3-0,4 m³/da/år¹⁰. På høge bonitetar har sitkagran omkring dobbel så stor produksjon som gran. Med tanke på berekraftig forynging, vitalitet og produksjon i bestandet vurderar me at gran vil vere eit mindre eigna alternativ til å plante sitkagran.

Statsforvaltaren si vurdering

Me vurderer risikoen for kortdistansespreiing frå feltet til å vere liten på grunn av dyrkamark og innmarksbeite i umiddelbar nærleik. Langdistansespreiing av frø vil vere mogleg då dette er eit område utsett for mykje vind. Kystlyngheia i Laksesselafjellet vil truleg vere mest utsett for spreiiing då Ulvarudla og Nordaskåda- og Søraskådamyra ligg noko høgare og med større avstand til plantefeltet. Det ingen store barrierar som vil hindre vindspreiing inn i Laksesselafjellet som ligg 280 meter frå plantefeltet. Det er nokon bestand med utanlandske treslag som grensar til Laksesselafjellet. Me vurderer det samla frøpresset inn i kystlyngheia til moderat.

Sitkagrana har vist evne til å etablere seg i kystlyngheia, men om denne er velskjøtta er etableringa begrensa. Beitinga i Laksesselafjellet vil dermed kunne medvirke til å begrense etableringa av sitkagran. Faggrunlaget viser at antall etablerte planter avtar raskt med avstanden frå morbestandet. Samtidig gjer den korte avstanden frå plantefeltet til kystlyngheia at me ser det som sannsynleg at frø frå bestandet vil spreie seg til kystlyngheia og det er ein risiko for etablering av planter av sitkagran. Me vurderer difor at plantefeltet vil bidra til å oppretthalde frøpresset frå framande artar inn i viktige naturverdiar over tid, og at planting på gjeldande areal medfører risiko for uheldige følger for naturmangfaldet.

Risikoen for skade på naturmangfaldet frå tiltaket skal vegast opp mot positive verknader for andre samfunnsinteresser jamfør naturmangfaldloven § 14. Arealet eignar seg for skogproduksjon og me vurderer at planting med sitkagran av riktig proveniens vil kunne gi betre etablering, produksjon og økonomisk vinning enn planting av gran. Samtidig er kystlyngheia ein utvalt naturtype jamfør Forskrift om utvalgte naturtyper. Naturmangfoldloven § 53 andre ledd tilseier at me skal legge til grunn særlege omsyn når kystlyngheia kan vere utsett for negativ påverking frå eit tiltak. At Laksesselafjellet er halde i hevd i gjer at den er av betydeleg verdi, noko som reflekterast i at området er føreslått til supplerande vern. Kystlyngheia er også under press frå fleire hald og me vurderer den samla belastninga til å vere stor.

I ei samla vurdering meiner me at dei positive verknadane for andre samfunnsinteresser er mindre enn ulempen knytt til spreiiing inn i fleire viktige naturverdiar. Vidare meiner me at planting av sitkagran på gjeldande areal bidrar til risikoen for å forringe viktige naturverdiar og til å oppretthalde den samla belastninga på verdifulle naturområde. Statsforvaltaren i Rogaland gir difor avslag på søknaden om planting av sitkagran på det gjeldande arealet.

---

¹⁰ Øyen mfl. Vekst og produksjon av treslag i kystskogene.

Vedtak

Statsforvaltaren i Rogaland gir med dette avslag på søknaden om å sette ut 4000 sitkagran på 16 dekar på eigedom 50/1-6 i Time kommune. Avslaget er gitt med heimel i forskrift om utsetjing av utanlandske treslag til skogbruksføremål, jf. naturmangfaldlova § 30.

Kopi av vedtaket blir sendt til kommunen som lokal skogbruksmyndigheit.

Klage

Du kan klaga på vedtaket innan 3 veker etter du har mottatt dette brevet, jf. forvaltningslova sine reglar. Ein eventuell klage skal sendast til Statsforvaltaren i Rogaland. Dersom Statsforvaltaren ikkje gjer om eige vedtak, skal klagen handsamast av Miljødirektoratet.

Med helsing

Geir Skadberg
landbruksdirektør

Birgit Sundbø Hagalid
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg

1 Vedlegg 1 - Søknad med kartvedlegg

Kopi til:

Time kommune	Postboks 38	4349	Bryne
AT skog	Postboks 116 Sentrum	3701	SKIEN